

*Kraljestvo
domišljije*

LUTKOVNO GLEDALIŠČE
LJUBLJANA

Jana Bauer

Groznovilca

Pedagoško gradivo

Pripravila: Špela Frljic

Uvod

Proti Hudi hosti je letelo nekaj čudnega. »Bomba!« je rekla veverica. A ni bila bomba, bil je majhen zakrpan balon s čajnikom namesto košare. Pristal je na tleh in obtičal, iz njega pa je prilezlo malo namrščeno bitje v poletni oblekici in z rogovilami na glavi. Groznovilca!

Z njenim prihodom Huda hosta ni bila več to, kar je bila prej. In njenim prebivalcem, medvedu, sovi, polžu, veverici, ježu in polhu, je marsikatero zagodla. Čarobna mivka, ki jim jo je podtaknila, je povzročila same težave, in kaj vse se je zgodilo, ko je polž besedo hruška razumel kot puška! A na koncu so vsi postali prijatelji in slovo, ko je Groznovilca odhajala, je bilo težko, kot se med prijatelji pač zgodi.

Groznovilco in prebivalce Hude hoste si je izmislila slovenska pisateljica Jana Bauer. Njihove skupne dogodivščine je opisala v knjigi Groznovilca v Hudi hosti (Sodobnost international, 2011), štiri izmed njih pa so avtorji predstave izbrali za odrsko postavitev v predstavi Groznovilca.

V predstavi zgodbo pripovedujejo igralci, marionetne lutke, animirana scena in glasba. Celotna dvorana postane prizorišče dogajanja in tako otroke povabi v samo središče Hude hoste.

Predstava v ospredje postavi netipično junakinjo, ki ni ubogljiva, je samostojna, pogumna, včasih predrzna, a živahna in prijateljska. S svojim prihodom v Hudo hosto razburka ustaljene odnose v živalski skupnosti, a jo svojim pogumom in iznajdljivostjo tudi obogati. Predstava na komunikativen način z otroki spregovori o sprejemanju drugačnosti in o tem, kako je strah pred tem, česar/kogar ne poznamo, pogosto neutemeljen.

Kako pa so predstavo doživeli otroci?

Gledališki list, ki je izšel ob predstavi, bo otrokom zanimiv pripomoček za dodatno spoznavanje glavnih junakov predstave in njihove Hude hoste ter za beleženje vtisov o predstavi. Dostopen je tudi v elektronski obliki?

Nekatera izhodišča za pogovor o predstavi in o temah, ki jih odpira, ter dejavnosti, s katerimi lahko nadgradimo skupni ogled predstave z otroki, pa predlagamo v nadaljevanju.

O predstavi

O doživljanju predstave

Kaj je bilo otrokom v predstavi najbolj všeč? Kdaj so se najbolj nasmejali?

Jih je bilo kdaj strah?

Kateri lik v predstavi jim je bil najbolj všeč? Zakaj?

So bile vsem otrokom všeč in smešne iste stvari v predstavi?

V predstavi nastopajo tudi marionetne lutke. Katere?

Kakšen je bil Južni veter?

Kakšna je bila glasba v predstavi? Je bila otrokom všeč? So na koncu na odru tudi sami zaplesali skupaj z igralci?

V skupini pripovedujmo o stvareh, ki so nam bile (ali pa nam niso bile) najbolj všeč, in poskusimo utemeljiti, zakaj.

Kje se predstava dogaja

Predstava je zasnovana tako, da za prostor dogajanja uporabi celotno dvorano. Igralci vstopajo na prizorišče s stranskih vhodov, ki so sicer namenjeni obiskovalcem. Jež ima brlog v zadnjem delu dvorane, za sedeži igralcev, številni dialogi in dogodki se dogajajo ob strani ali za sedeži občinstva. Gledalci tako predstavi sledijo s celim telesom in se skupaj z igralci obračajo k različnim prizoriščem.

Kako so tak način izvedbe predstave doživeli otroci?
So že kdaj gledali predstavo, ki se ni odvijala samo na odru, ampak so gledalci del predstave odigrali tudi med občinstvom?
Ali so to predstavo gledali drugače kot gledajo tiste, ki potekajo samo na odru?
Jim je bilo všeč, da so bili včasih igralci čisto blizu občinstva?
So se zaradi načina, kako je bila predstava izvedena, tudi sami počutili, kot bi bili prebivalci Hude hoste?

Animirana scena

Večino scene predstavljajo animacije, ki se predvajajo na ozadju in ki jih je iz ilustracij Barbare Stupica ustvaril Jure Lavrin. Animacije nam v predstavi povedo, kje poteka dogajanje (gozd, Groznovilčina duplina) in ali je noč ali dan. Animacije pa tudi sopripovedujejo zgodbo in so aktivni del dogajanja na odru (npr. pokažejo balon s čajnikom, ki se približuje Hudi hosti, pokažejo čudežni učinek čarobne mivke).

Ali otroci že vedo, kako nastaja risana animacija?

Za animacijo balona s čajnikom, ki se približuje Hudi hosti, je ilustratorica narisala veliko sličic. Da si boste lažje predstavljali: za eno sekundo takšne animacije potrebujemo 24 sličic. Na prvi je bil balon čisto majhen in v ozadju, na naslednji je bil že malo večji, na zadnji je bil balon v ospredju in zelo velik. Animator je vse te sličice združil, in ko se hitro nanizajo pred nami, imamo občutek, kot da se balon s čajnikom giblje in leti proti nam.

Se otroci spomnijo, kakšna so bile animacije v predstavi? Kakšne barve je ilustratorica uporabila pri svojih ilustracijah Hude hoste?

Katera prizorišča so bila prikazana na platnu na ozadju?

Kako smo gledalci vedeli, da se nočni prizor z Divjalom dogaja v Groznovilčini duplini?

Kako so igralci skupaj z animacijo ustvarili občutek gibanja? Npr. v prizoru, ko Groznovilca hodi skozi gozd in najde čudežno mivko, ali živali, ki bežijo, ko se Hudi hosti približuje čajnik? Kako se premikajo igralci? Ali stojijo na mestu?

O koreografiji

Režiser Matjaž Farič je po poklicu koreograf.

Ali otroci poznajo delo koreografa? So si že ogledali plesno predstavo ali pa sami plešejo v skupini?

Kadar koreograf sodeluje s plesalci, si zamisli, kakšne gibe bodo plesalci izvajali med plesom. Tudi pri predstavi Groznovilca je režiser veliko pozornost namenil gibanju igralcev na odru. Skupaj z igralci je iskal načine gibanja, ki bi likom pridodal značilnosti živali.

Se otroci spomnijo, kako v predstavi drobenclja veverica? Kaj počne z rokami? Kako hodi zaspani polh?

Kaj pa veliki medved? Kako se smeje? Kako se premika sova? Kako se po odru plazi polž? Kako hodi Divjalo? Kako se drži jež?

Kakšen je ples Groznovilce in njenih prijateljev na koncu predstave?

O glavni junakinji

Glavna junakinja predstave je Groznovilca, ki je pravzaprav vila.

Kakšne vile otroci poznajo iz pravljic? Kako so oblečene, kaj v pravljicah počnejo?

Jim je Groznovilca podobna? Kako bi jo opisali? Kaj rada počne? Kako govori?

Zakaj ji je ime Groznovilca? Ali to pomeni, da je grozna?

O (živalskih) značajih

V predstavi nastopajo gozdne živali, Groznilca in Divjalo. Kakšne značajske lastnosti imajo? Ali imajo samo pozitivne lastnosti? Poglejmo seznam spodnjih lastnosti in dodajmo tudi nove. Za katere živali iz predstave so značilne? Lahko naredimo plakat in k posameznim lastnostim prilepimo risbe likov iz predstave. Ali bi posamezno lastnost pripisali več živalim? Ali ima posamezni lik iz predstave več lastnosti s seznama?

Seznam

prijazen/prijazna
rad/rada pomaga drugim
vesel/vesela
prebrisan/prebrisana
ubogljiv/ubogljiva
užaljen/užaljena
pameten/pametna
jezen/jezna
nagajiv/nagajiva
nesramen/nesramna
ljubezniv/ljubezniva
zmeden/zmedena
rad/rada ukazuje drugim
zaspan/zaspana
pogumen/pogumna
prestrašen/prestrašena
strašen/strašna
vljuden/vljudna (govori prosim in hvala)
družaben/družabna (se rad družiti s prijatelji)
ima bujno domišljijo
zgovoren/zgovorna
molčeč/molčeča

Kaj pa mi ljudje? Ali imamo lahko samo dobre ali samo slabe lastnosti?
Smo lahko npr. hkrati pogumni in nas je strah?

O drugačnosti

Živali se med sabo poznajo in sprejemajo druga drugo takšne, kot so, z dobrimi in slabimi lastnostmi. Polž in jež sta prijatelja. Ali to pomeni, da se vedno strinjata o vsem? Ali to pomeni, da si nikoli ne nagajata?

Kako se živali na začetku vedejo do Groznilca? Zakaj mislite, da je tako? Jih je strah? Jim je Groznilca podobna?

Zakaj hoče jež Groznilca pregnati iz Hude hoste? Se njegov odnos do nje na koncu spremeni?

Jež v predstavi reče: »Vse bolj je, kot še ni bilo, in vse manj, kot je bilo.«

Kakšne spremembe v Hudi hosti prinese Groznilca? Ali je za živali zabavneje, ker je v Hudi hosti tudi Groznilca?

Tudi ljudje smo si med seboj različni. Imamo različne barve kože, las, oči, različne značajske lastnosti, talente in sposobnosti, različne navade, se različno oblačimo, govorimo. Ali smo prijatelji samo s tistimi, ki so nam podobni? Zakaj je dobro, da smo si različni? Kako nas različnost bogati?

So tudi otroci kdaj prišli med ljudi, ki jih še niso poznali? Npr. v novo skupino v vrtcu ali v nov razred. Kako so se počutili? Kako so našli prijatelje?
Je kdaj v njihovo skupino prišel nov otrok? Kako so poskrbeli, da se je dobro počutil med njimi?

O strahu

Vsako žival je v predstavi kdaj strah.

Na začetku se ustrašijo letečega predmeta, ki leti proti njim. Veverica misli, da je bomba. Živali se bojijo Divjala, ker tako grozno ropota, na koncu pa se izkaže, da se Divjalo boji njih. Bi se živali tako bale Divjala, če bi vedele, kakšno je? Bi se Divjalo balo njih? Ali Groznilce ni nič strah, ko ga gre v temi iskat?

Česa pa je otrok najbolj strah? Kako se soočijo s svojim strahom?

So otroci že slišali za pregovor 'Strah je znotraj votel, naokrog pa ga nič ni'? Kaj pomeni?

Ali so se tudi nam včasih stvari ali pa ljudje zdeli bolj strašni, kot so v resnici, ker jih še nismo poznali?

Pripovedujmo o tem.

Jež se odloči, da bo Groznilco prestrašil, da bo pobegnila iz Hude hoste. Obleče se v Ježnega Ježuma. Groznilca pa se v zameno obleče v Groznilito Grozlo. Če bi se otroci preoblekli v strah, kako bi ga poimenovali? Poskusimo iz svojega imena izpeljati strašno ime za strašni strah.

Dejavnosti po predstavi

Gibajmo se

Poskusimo ponoviti način gibanja igralcev na odru, npr. gibanje veverice, polha, polža, ježa, medveda. Ali zdaj tudi mi malo spominjamo na živali iz predstave?

Poskusimo opisati gibanje še kakšne druge živali, ki je ni v predstavi – lahko jih opazujemo na sprehodu (npr. pse in mačke) ali pa si jih ogledamo na posnetku. Se gibljejo hitro ali počasi? Kako premikajo glavo, tace?

Značilen način gibanja imamo tudi ljudje, vsak se giblje malo po svoje. Nekateri ljudje, kadar govorimo, veliko premikamo roke, nekateri malo. Nekateri hodimo hitro in delamo kratke korake, nekateri delamo dolge korake.

Opazujmo tudi same sebe; kako se naše gibanje spreminja? Kako hodimo, se premikamo, kadar smo veseli? Kako pa hodimo, kadar smo utrujeni ali zaspani? Kako se gibljemo, kadar smo na igrišču? Kaj pa, kadar hodimo po cesti? Kako hodimo po globokem snegu? Kako se gibljemo po igrišču, ki je polno luž?

Se otroci spomnijo, kako igralci tečejo, ko se jim približuje leteči čajnik? Poskusimo skupaj izvesti tek na mestu, kot da pred kom bežimo.

Na koncu predstave živali, Groznilca in Divjalo odplešejo veseli ples. Najprej plešejo skupaj, potem pa pleše vsak od likov malo po svoje, tako, kot je njemu všeč. Zavrtimo glasbo, ki nam je všeč. Postanimo koreografi in si izmislimo svojo koreografijo za Groznilčin ples, v katerem plešejo vse živali, lahko pa tudi druge živali, ki jih v predstavi ne srečamo. Potem pa plešimo še vsak po svoje v ritmu glasbe. Tako, kot je vsakemu najbolj všeč.

Izdelajmo svoj flip book in oživimo motive iz Groznilce

Naredimo si knjižico iz listov papirja. In nanje narišimo predmete ali osebe iz Groznilce, ki jih želimo animirati. Lahko npr. narišemo balon s čajnikom, ki se približuje, ali pa lešnik ali list, ki pada z drevesa.

Na vsak list v knjižici narišemo isti predmet ali osebo malo drugače. Če bi radi narisali Groznilco, ki se nasmehne, ima npr. na začetku resen obraz, na vsaki naslednji sličici bodo njena usta bolj upognjena v nasmeh, na koncu pa se bo na vsa usta smejala. Ko bodo risbe dokončane, jih s palcem na hitro prelistajmo in nastala bo animacija. Groznilca se bo nasmehnila.

Huda hosta

Narišimo skupaj na velik plakat zemljevid Hude hoste. Kako velika je? Katera drevesa so v Hudi hosti? Kje je čudežna mivka? Kdo vse še prebiva v njej? Kje ima svoj brlog Jež? Kaj pa Medved? Imata Jež in Polh, ki sta prijatelja, blizu svoj brlog? Kje ima svoj brlog Veverica?

Na zemljevid dodajmo tudi zvoke in vonje, ki so značilne za Hudo hosto. Po navdih se lahko odpravimo v gozd ali pa izhajamo iz predstave. Se spomnimo: arobna mivka smrdi po koloradskih hroščih.

Poskusimo si zamisliti, katere zvoke sliši Divjalo, ki ponoči potuje skozi Hudo hosto. Te zvoke dodajmo v poseben razdelek: Huda hosta ponoči.

Opazujmo tudi svoj razred ali igralnico ali igrišče. Ali ima vsak od otrok kakšen kotiček, kjer se še posebej rad zadržuje?

Če bi bila naša igralnica ali razred Huda hosta, katera žival bi najraje bili? Kje v razredu bi si uredili svoje prebivališče? Kaj bi najraje skupaj počeli, če bi v razred s svojim čajnikom priletela Groznilca?

Pismo, ki ga bo odnesel Južni veter

Groznilca zelo pogreša svoje sestrične, babico in prababico. Če bi jim pisala pismo iz Hude hoste, kaj bi jim napisala? Narišimo in napišimo pismo, kot bi ga napisala Groznilca.

Groznilca v knjigi

Predstava Groznilca je nastala po knjigi Groznilca v Hudi hosti Jane Bauer (Sodobnost international, 2011). V njej je pisateljica zapisala 11 zgodb o Groznilčinih dogodivščinah v Hudi hosti. V predstavi so uporabljene le nekatere dogodivščine. Preberimo knjigo. Nekatero že poznamo, spoznali pa bomo tudi druge živali, ki so v knjigi, v predstavi pa ne nastopijo.

Primerjajmo knjigo in predstavo. Se v čem razlikujeta?

Knjiga je polna zabavnih besed in besednih zvez. Katere se zdijo otrokom še posebej zabavne?

Groznilca ima tudi svoj profil na facebooku, kjer lahko avtorici sporočite svoje vtise ob prebrani knjigi in jo kaj tudi vprašate.

Telefončki

Polž narobe razume besedo hruška in nastane velik nesporazum. No, pa vsak od živali tudi nekaj doda.

Tako potujejo govornice, vsak nekaj spremeni, doda in na koncu je zgodba lahko veliko bolj strašna, kot je bila na začetku.

Igrajmo se telefončke. Postavimo se v vrsto. Prvi v vrsti pove stavek na uho drugemu, ta naprej tretjemu in tako naprej do konca vrste. Zadnji v vrsti pove stavek na glas vsem. In skupaj ugotovimo, kako se je ta spremenil. Je še vedno razumljiv? Je dobil nov pomen?

Izberimo za začetek zabavne stavke iz knjige.

Npr. Jež sem, ne krtača za tvoje svedre.

Ali: Strašni Ježni Ježum jezni prišel sem jezni te požret.

Izmislimo si tudi svoje stavke, pri tem lahko uporabimo besede, ki so nam bile v knjigi še posebej všeč.

Preberimo še

Poiščimo v knjižnici še druge podobne zgodbe.

Groznovilca potuje s čajnikom, ker zelo rada pije čaj. Ali otroci poznajo še kakšen lik iz pravljice, ki potuje z zanimivim prevoznim sredstvom po zraku?

Taka sta npr. Kosovirja Svetlane Makarovič.

Njune dogodivščine lahko preberemo v knjigah: Kosovirja na leteči žlici (Mladinska knjiga, 1975) in Kam pa kam, Kosovirja? (Mladinska knjiga, 2002).

Dogodivščine in razmišljanja živali imajo glavno mesto tudi v knjigah Toona Tellehena. V slovenščini lahko beremo njegove knjige za otroke: Zabava na luni (Mladinska knjiga, 1999), Mala nočna torta s plameni (Mladinska knjiga, 2004) in Jutri je bila zabava (Mladinska knjiga, 2010).

V Lutkovnem gledališču Ljubljana bo od 19. novembra na ogled predstava po izbranih zgodbah iz knjige Jutri je bila zabava režiserke Martine Maurič Lazar.

Kaj pa dogodivščine sladkosnednega medveda Puja in njegovih prijateljev iz Stoletne hoste? Zapisane so v knjigah A. A. Milna: Medved Pu (Mladinska knjiga, 2007) in Hiša na Pujevem oglu (Mladinska knjiga, 2007).